

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

SITUAČNÍ
A VÝHLEDOVÁ
ZPRÁVA
CUKR
CUKROVÁ ŘEPA

DUBEN
2006

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

POUŽITÉ ZKRATKY:

ACP	Vybrané rozvojové země z oblastí Karibiku, Pacifiku a Afriky
CAP	Společná zemědělská politika
CEFTA	Dohoda o zóně volného obchodu (středoevropské a balkánské země)
CIF	Podmínka pro dodávky zboží v systému INCOTERMS (mezinárodní obchod)
CPV	Cena průmyslových výrobců
CZV	Cena zemědělských výrobců
EBA	49 nejchudších zemí světa
EK	Evropská komise
EUR	Euro, společná měnová jednotka EU
EU	Evropská unie
FOB	Free on board. Dodací podmínka (volně na palubě lodi) v rámci INCOTERMS
NČS	Nové členské státy EU
NV	Nařízení vlády
Sb.	Sbírka zákonů
SNS	Společenství nezávislých států (většina států bývalého SSSR)
SOT	Společná organizace trhů s cukrem
SVZ	Situační a výhledová zpráva
t/d ř.	Tuny řepy na den (jmenovitý výkon cukrovaru – zpracování řepy)
USD	Americký dolar

Odbor rostlinných komodit MZe ČR

Odpovědný redaktor:

Ing. Ivan Svoboda MZe ČR

Ředitelka odboru:

Ing. Eva Divišová MZe ČR

Zdroje informací, zpracovatelé podkladů:

Český statistický úřad – ČSÚ

Českomoravský cukrovarnický spolek – ČMCS

F.O.Licht – International Sugar and Sweetener Report

Ministerstvo financí České republiky – MF

Ministerstvo zemědělství České republiky – MZe

Ministerstvo průmyslu a obchodu – MPO

Celní statistika

Státní zemědělský intervenční fond – SZIF

Výzkumný ústav cukrovarnický Praha – VUC Praha a.s.

Vydalo Ministerstvo zemědělství České republiky

Těšnov 17, I 17 05 Praha I

internet: www.mze@mze.cz, e-mail: info@mze.cz

ISBN 80-7084-506-6, ISSN 1211-7692, MK ČR E 11003

Tisk a distribuce TYPO – J. Jehlička, Třebichovice 9

SITUAČNÍ
A VÝHLEDOVÁ
ZPRÁVA
CUKR
CUKROVÁ ŘEPA

DUBEN 2006

OBSAH

Úvod	3
Souhrn	3
Zásahy státu a EU	4
I. Opatření na trhu ČR	4
II. Opatření na trhu EU	5
Světový obchod s cukrem	13
Odhad F.O.Licht	13
Evropská unie	15
Vývoj cen cukru na světových trzích	18
Zhodnocení cukrovarnické kampaně v roce 2005/2006	19
Vývoj cen u zemědělských výrobců cukrové řepy	20
Vývoj cen průmyslových výrobců a spotřebitelských cen cukru v ČR	21
Prodej cukru z cukrovarů v ČR	22
Zahraniční obchod	25
Teritoriální rozdělení zahraničního obchodu s cukrem v ČR	25

ČSÚ upozorňuje, že po vstupu ČR do EU

nemusí být získaná data o dovozu a vývozu úplná.

U dodávek v rámci intrakomunitárního obchodu ČR v rámci EU budou chybět dodávky menších množství dané komodity, které nejsou monitorovány. V zahraničním obchodu jsou v této publikaci za dovoz a vývoz považovány i dodávky zboží v rámci intrakomunitárního obchodu ČR se zeměmi EU.

Termín **marketingový rok**, který je ve zprávě používán, začínal pro komoditu cukrová řepa – cukr 1. října příslušného kalendářního roku a končil 30. září následujícího kalendářního roku. Je používán především pro historické srovnání produkce a prodeje cukru v zahraničním obchodu ČR. Termín **hospodářský rok** začíná v EU od 1. července příslušného roku a končí 30. června následujícího roku. Termín **kvóťový rok**, který byl zaveden v NV č. 114/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, začínal 1. září příslušného kalendářního roku a končil 31. srpna následujícího kalendářního roku. Do roku 2003/04 je použit v tabulce „Bilance cukru“.

Předkládaná Situační a výhledová zpráva Cukrovka, cukr navazuje na zprávu vydanou v září roku 2005. Použité údaje jsou zpracovány podle informací dostupných k měsíci prosinci roku 2005, není-li uvedeno jinak. Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny podnikatelské subjekty k dispozici na zemědělských agenturách MZe ČR, na okresních pracovištích Agrární komory a v budově Ministerstva zemědělství ČR. Situační a výhledové zprávy jsou také k dispozici na síti Internet, na adrese: <http://www.mze.cz>.

ÚVOD

V první kapitole, která je rozčleněna na dvě podkapitoly „Opatření na trhu ČR“ a „Opatření na trhu EU“ je popisována aktuální situace v oblasti daní ČR a legislativy ve vztahu ke společné tržní organizaci trhu s cukrem. Součástí této kapitoly je i reforma SOT s cukrem v EU a základní charakteristiky celní problematiky v EU. V další kapitole je zpracován stručný souhrn světového obchodu s cukrem. V kapitole „Zhodnocení kampaně roku 2005/06“ je popsána základní charakteristika výroby cukru v ČR a vývoj prodeje a cen na tuzemském trhu. V poslední kapitole SVZ je v základních rysech shrnut vývoj zahraničního obchodu ČR s cukrem.

SOUHRN

V roce 2005/06 byla sklizena cukrová řepa podle údajů MZe z celkové plochy **63,17 tis. ha** (meziroční pokles o 5 800 ha) při výnosu kořene **54,31 t/ha**. Výnos bulev byl v tomto roce rekordní. Celková produkce cukrové řepy se pouze mírně snížila na **3 431 tis. t**. Cukrová řepa byla v ČR opět zpracovávána v 11 cukrovaroch. Průměrná cukernatost řepy dosáhla vysoké hodnoty **18,69 %**. V roce 2005/06 bylo vyrobeno celkem **558,4 tis. t** cukru z řepy (stejně jako v předchozí kampani) při vysoké výtěžnosti 16,28 %. Dále bylo vyrobeno **140 tis. t** melasy. Výnos bílého cukru se meziročně zvýšil na hodnotu **8,84 t/ha**.

Cena řepy u zemědělských výrobců dosáhla v roce 2005 průměrné hodnoty **1 347 Kč/t**. Meziročně cena v průměru poklesla o 180 Kč/t. Řepa byla poprvé v ČR nakupována podle ustanovení v rámci SOT s cukrem v EU. Cena průmyslových výrobců cukru je ovlivněna především intervenční cenou cukru v EU (63,19 EUR/100 kg) a dosáhla v roce 2005 průměru **19,01 Kč/kg**. Ceny v průběhu roku postupně klesaly až k srpnovému minimu 17,81 Kč/kg a v celoročním průměru meziročně poklesly o 1,57 Kč/kg. Spotřebitelské ceny krystalového cukru dosáhly v roce 2005 průměru **23,39 Kč/kg**. Spotřebitelské ceny začaly pravidelně klesat již od září 2004, kdy bylo dosaženo historického maxima 26,10 Kč/kg až k hodnotě 21,24 Kč/kg v listopadu 2005.

Podle odhadu F.O.Licht se v roce 2005/2006 zvýší produkce cukru ve světě (meziročně o cca 5,5 mil. t) na **147,7 mil. t**. Nejvyšší nárůst produkce o téměř 5 mil. t je odhadován v regionu Asie, zejména v Indii. V EU se produkce cukru pouze mírně zvýší. Spotřeba cukru se meziročně zvýší odhadem o 4,5 mil. t (148,9 mil. t) a konečné světové zásoby by měly být dokonce o cca 1 mil. t nižší. Tím by se mělo docílit žádoucího snižování zásob k poměru ke spotřebě.

V ČR jsou platná ustanovení SOT s cukrem v EU podle nařízení Rady č. 1260/2001 pouze do konce hospodářského roku 2005/06. Změny a ustanovení oproti předcházejícímu období (před vstupem do EU) se dotýkaly především těchto oblastí: kvóty cukru A + B, zavedení intervenční ceny cukru, vývozní náhrady, intervenční nákupy a prodej, platba finančních dávek atd. Od počátku hospodářského roku 2006/2007 nabude v EU účinnosti již schválená reforma SOT s cukrem v EU podle nařízení Rady č. 318/2006. Reformy trhu s cukrem se dále dotýkají i nařízení Rady č. 319/2006 a 320/2006. V těchto dvou nařízeních jsou především řešeny oblasti restrukturalizace cukrovarnického průmyslu a kompenzační platby pro pěstitele cukrové řepy a třtiny.

Podle nařízení Komise ES č. 1609/2005 se pro hospodářský rok 2005/06 snižuje v odvětví cukru zaručené množství cukru v rámci produkčních kvót. Pro ČR se snížila celková kvóta o 18 771,2 t (kvóta A + B) na **436 090,8 t**. EK byly již stanoveny produkční kvóty i pro rok 2006/07. ČR bude celková kvóta oproti roku 2004/2005 zkrácena o 43 526 t na hodnotu 411 336 t. Pro hospodářský rok 2006/07 budou již dříve stanovované kvóty A a B sloučeny v jedinou kvótu.

Zahraniční obchod ČR po vstupu do EU je rozdělen na tzv. intrakomunitární obchod (obchod se zeměmi EU 25) a obchod s třetími zeměmi. V roce 2004/05 bylo do ČR **dovezeno** celkem **47 785 t cukru** v celkové hodnotě 882,6 mil. Kč a **vyvezeno 217 483 t** v celkové hodnotě 3 693 mil. Kč. Aktivní saldo obchodu s cukrem dosáhlo rekordní hodnoty **2 810,4 mil. Kč**. Z tohoto množství bylo

v rámci intrakomunitárního obchodu dovezeno **43 998 t** a vyvezeno **165 771 t**. Zahraniční obchod s cukrem se zeměmi EU 25 má od vstupu ČR 90% podíl na celkovém obchodu s touto komoditou.

V roce 2005/06 bylo za období 7 měsíců (do ledna 2006) dovezeno do ČR celkem **19 417 t** cukru v celkové hodnotě 346,6 mil. Kč a vyvezeno bylo celkem **209 474 t** v celkové finanční hodnotě 3 094,2 mil. Kč. Obchod byl opět realizován především se zeměmi EU.

ZÁSAHY STÁTU A EU

I. Opatření na trhu ČR

Opatření na trhu ČR jsou rozdělena do následujících oddílů:

1. Rozdělení individuálních produkčních kvót v roce 2004/05 až 2006/07
2. Nález Ústavního soudu ČR
3. Legislativa v daňové oblasti

I.1 Rozdělení individuálních produkčních kvót v roce 2004/05 až 2006/07

Produkční kvóty cukru v ČR v roce 2004/2005 byly stanoveny v celkovém množství **454 862 t**. Produkční kvóta cukru byla rozdělena v poměru 97 % a 3 % pro všechny producenty cukru a je strukturována jako kvóta A a kvóta B.

Podle nařízení Komise ES č. **1609/2005** ze dne 30. září 2005 se pro hospodářský rok 2005/06 snižuje v odvětví cukru zaručené množství v rámci produkčních kvót a předpokládané maximální požadavky na zásobování rafinerií v rámci preferenčních dovozů.

Krácení kvót probíhá dle koeficientu přiřazeného každé zemi, který vyjadřuje poměr výše kvót jednotlivých zemí na celkovou kvótu dle čl.10 odst. 4, nařízení Rady č. 1260/01. Pro ČR to představuje krácení koeficientem 0,010082 pro kvótu A a 0,000312 pro kvótu B. Podle nařízení Komise ES č. 1609/2005 čl.1, odst. 1,2,3 dojde v ČR u kvóty A k celkovému krácení o **18 207,7 t** a u kvóty B o **563,5 t**. Celková kvóta pro ČR byla snížena o 4,1 %. Členské státy v důsledku uvedeného předpisu stanovily každému výrobnímu podniku, kterému byla pro hospodářský rok 2005/06 přidělena produkční kvóta, nové výše kvót A a B upravené na základě uvedeného snížení. Produkční kvóty pro producenty v ČR byly stanoveny následovně:

Snížené produkční kvóty cukru v ČR pro rok 2005/2006 (v t)

Cukrovarnická společnost	Kvóta A	Kvóta B	Kvóta celkem
Cukrovary TTD, a.s.	156 484,810	4 482,321	161 327,131
EASTERN SUGAR ČESKÁ REPUBLIKA, a.s.	95 295,111	2 948,845	98 243,956
Moravskoslezské cukrovary, a.s.	80 296,054	2 484,709	82 780,763
Manolís a.s.	29 409,153	910,047	30 319,200
Hanácká potravinářská společnost s. r. o.	23 420,447	724,730	24 145,177
Litovelská cukrovarna, a.s.	19 308,129	597,478	19 905,607
Cukrovar Vrbátky a.s.	18 787,596	581,370	19 368,966
Celkem	423 001,300	13 089,500	436 090,800
Národní kvóta v r. 2004/05			454 862,000

Pramen: EU.

Pro rok 2006/07 byla pro ČR již stanovena produkční kvóta (kvóty A + B jsou již sloučeny v jednu kvótu) v celkovém množství **411 336 t**. To znamená, že došlo ke zkrácení celkem o 43 526 t oproti národní kvótě z roku 2004/05.

I.2 Nález Ústavního soudu

Plénium Ústavního soudu dne 8. března 2006 rozhodlo o návrzích poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR na zrušení § 3 a § 16 nařízení vlády č. 364/2004 Sb. a § 3 nařízení vlády č. 548/2005 Sb., o stanovení některých podmínek provádění opatření společné organizace trhů v odvětví cukru tak, že

- I. Řízení o návrhu na **zrušení § 3 a § 16 nařízení vlády č. 364/2004 Sb.**, o stanovení některých podmínek provádění opatření společné organizace trhů v odvětví cukru, **se zastavuje.**
- II. **Ustanovení § 3 nařízení vlády č. 548/2005 Sb.**, o stanovení některých podmínek provádění opatření společné organizace trhů v odvětví cukru, **se ruší** dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.

Zrušení napadeného **ustanovení** pro jeho neústavnost **se** podle Ústavního soudu nikterak **nedotýká vlastního systému regulace trhu s cukrem** ani zvoleného klíče pro přidělení individuálních produkčních kvót, který byl shledán v souladu s Ústavou ČR. Samotná aktuální výše kvót pro hospodářský rok 2005/2006 byla snížena na základě bezprostředně aplikovaného nařízení Komise (ES) č. 1609/2005 v podobě individuálních aktů, jejichž účinky zůstávají zachovány a národní cukerní kvóta pro další hospodářský rok 2005/2006 již byla stanovena.

I.3 Legislativa v daňové oblasti

V souvislosti se vstupem do EU se přistoupilo k zásadní změně v oblasti DPH, v květnu 2004 nabyt účinnosti **zákon č. 235/2004 Sb.** Tento zákon upravuje daň z přidané hodnoty uplatňované na zboží, nemovitosti a služby. **Základní sazba** daně byla snížena z 22 % na **19 %** a **snížená sazba** daně zůstala na **5 %**.

Ve snížené 5% sazbě DPH byly zařazeny až na některé výjimky následující kapitoly a skupiny položek celního sazebníku **01-04, 07, 08, 10-12, 1302, 15-17, 19-21, 2201, 2202, 2209, 23, 25**. Do těchto položek lze zařadit převážnou většinu potravin včetně nápojů (vyjma některých alkoholických), živá zvířata, semena, rostliny a přísady, popř. krmiva, vodu. Ve snížené sazbě však nejsou zařazeny m.j. následující položky a skupiny: **0306, 0307, 1213, 1214, 1704, 210111, 210112, 2203 – 2208**.

Ve zvýšené 19% sazbě DPH jsou m.j. dále nově zařazeny všechny čokoládové i nečokoládové cukrovinky, pivo, víno a destiláty. Zvýšení DPH se částečně promítlo i do vyšších cen těchto výrobků na trhu.

2. Opatření na trhu EU

Institucionální zásahy v oblasti komodity cukrová řepa – cukr představují:

1. **Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU**
2. **Společná organizace trhů s cukrem v EU s aplikovatelností do 30.6.2006**
3. **Reforma společné tržní organizace pro cukr s účinností od 1.7.2006**
4. **Celní opatření vůči třetím zemím v EU**

2.1 Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU

Evropská unie usiluje o vnitřní trh bez fyzických, technických a daňových překážek. I přesto však existují v EU určité regulační mechanismy.

Regulace se týká m.j. oblasti sjednocení některých daňových systémů. EU může jednotně upravit ekologické daně (očekáváno je zdanění v oblasti neobnovitelných zdrojů energie). Naopak všemi členskými státy může být rozhodnuto o ostatních daňových otázkách, proto se harmonizace pouze

dotkla minimální daňové povinnosti (DPH, spotřební daň aj.). Místem zdanitelného plnění pro účely DPH je v EU země určení zboží a většiny služeb. DPH se platí v zemi, kde se dané zboží spotřebovává.

Vzhledem k zániku hraničních kontrol a celního řízení mezi jednotlivými státy EU, byla stanovena povinnost evidovat daňové a statistické údaje o vnitřním obchodu EU. Nesplnění této povinnosti je sankcionováno. Statistikou vnitřního obchodu se zabývá systém Intrastat. **Povinnost vykazovat statistické údaje má každý podnikatel u zboží, jehož hodnota přesáhne v období 12 měsíců (kalendářní rok) při dodání (odeslání) do jiné země EU 4 milióny Kč nebo odebere (přijme) zboží z jiné členské země za 2 milióny Kč a více.**

2.2 Společná organizace trhů s cukrem v EU do 30.6.2006

Společná organizace trhů s cukrem v EU (SOT) se řídí podle nařízení Rady č. 1260/2001. Po vstupu ČR do EU platí její ustanovení i pro ČR. Výkonnou organizací trhů s cukrem jsou v jednotlivých zemích EU pověřeny převážně národní intervenční agentury. V ČR je touto činností pověřen **SZIF**.

SOT s cukrem v EU, která se řídí do 30.6.2006 nařízením Rady č. 1260/2001, se bude od 1.7.2006 řídit novým nařízením Rady č. 318/2006 ze dne 20.2.2006. Podle tohoto nařízení se budou změny dotýkat hlavně kvótového systému a produkčních dávek cukru, vývozních subvencí, intervenčního nákupu a prodeje cukru. V nezměněné podobě, nebo pouze s malými úpravami budou prozatím zachovány licence a systém záruk.

2.3 Reforma společné organizace trhů s cukrem od 1.7.2006

Od hospodářského roku 2006/07 nabude účinnosti reforma SOT s cukrem v EU. Prozatím byly zveřejněny 3 nařízení Rady, které se dotýkají reformy trhu s cukrem v EU. Další právní předpisy budou následovat v průběhu tohoto roku.

Legislativa ES:

1. **Nařízení Rady č. 318/2006** ze dne 20. února 2006 o společné organizaci trhů v odvětví cukru.
2. **Nařízení Rady č. 319/2006** ze dne 20. února 2006, kterým se mění nařízení ES č. 1782/2003, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce.
3. **Nařízení Rady č. 320/2006** ze dne 20. února 2006, kterým se zavádí dočasný režim restrukturalizace cukrovarnického průmyslu ve Společenství a kterým se mění nařízení ES č. 1290/2005 o financování společné zemědělské politiky.

2.3.1 Nařízení Rady č. 318/2006

Toto nařízení je základním právním předpisem pro fungování SOT s cukrem od roku 2006/07. Společná organizace trhů v odvětví cukru stanovená tímto nařízením se vztahuje na tyto produkty:

Celní nomenklatura	Popis zboží
1701	Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pevném stavu
1212 91, 1212 9200	Cukrová řepa, cukrová třtina
1703	Melasy získané extrakcí nebo rafinací cukru (řepná i třtinová)
1702 20	Javorový cukr a javorový sirup
1702 6095 a 9099	Ostatní cukry (i tekutý cukr) a cukerné sirupy bez přídavku aromatických přídavků nebo barviv (kromě laktózy, glukózy, maltodextrinu, izoglukózy)
1702 9060	Umělý med, též smíšený s přírodním medem
1702 9071	Karamel obsahující nejméně 50 % hmotnostních sacharózy v sušině
1702 3010 až 1702 9030	Izoglukóza
1702 6080 a 9080	Inulínové sirupy
2106 9030	Aromatizované nebo barvené izoglukózové sirupy
2106 9059	Aromatizované nebo barvené cukerné sirupy,
2303 20*	Řepné řízky, bagasa a jiné cukrovarnické odpady

Pramen: Nařízení EK č. 318/2006.

Dovoz a vývoz produktů spadajících do společné organizace trhů s cukrem podléhá předložení dovozní nebo vývozní licence s výjimkou malých množství. Licenci uděluje členský stát prostřednictvím intervenční agentury.

A. Ceny v rámci SOT pro cukr

- U ceny cukru dojde ke snížení o 36 % během 4 let. Počátek snižování cen je odložen až na začátek roku 2008/09.
- Dočasná restrukturalizační dávka se platí (platí ji všechny cukrovarny) v prvních třech letech od počátku reformy a snižuje fakticky realizační cenu cukru pro výrobní podniky.
- Minimální cena cukrové řepy se bude snižovat již od roku 2006/07 a sníží se během 4 let celkem o 42 %. Jako kompenzace se pěstitelům poskytne oddělená platba za cukr.

Základní cenové ukazatele v sektoru cukru v rámci reformy SOT

	jednotka	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	od 2010/11
Referenční cena ¹	EUR/t	631,9	631,9	541,5	404,4	404,4
Restrukturalizační částka ²	EUR/t	126,4	173,8	113,3	0	0
Referenční produkční cena ³	EUR/t	505,5	458,1	427,4	404,4	404,4
Kumulativní snížení referenční ceny	%	0	0	14,4	36	36
Kumulativní snížení referenční produkční ceny	%	20	27,5	32,4	36	36
Minimální cena cukrové řepy	EUR/t	32,9	29,8	27,8	26,3	26,3
Kumulativní snížení minimální ceny řepy ⁴	%	29,6	36,2	40,5	43,7	43,7

Pramen: EK.

¹ cena při obchodování na vnitřním trhu EU

² částka, kterou zaplatí producenti cukru podle výše jim přidělené kvóty cukru

³ přibližná realizační cena producentů cukru

⁴ základem je minimální cena cukrové řepy v rámci kvóty A v roce 2005/06

B. Kvóty

Problematika kvót je řešena ve dvou kapitolách (výroba v rámci a mimo rámec kvót).

1. Výroba v rámci kvót

- Každému podniku bude přidělena kvóta, která se rovná součtu kvót A + B, které mu byly přiděleny pro hospodářský rok 2005/06.
- Každý podnik, který chce získat kvótu pro rok 2006/07, ji bude muset získat na základě schválené žádosti o registraci od příslušné intervenční agentury (v ČR SZIF).
- V případě, že se kvóta přiděluje podniku, který má více než jednu výrobní jednotku, přijmou členské státy opatření pro ochranu svých pěstitelů.
- Do 30. září 2007 může každý podnik požadovat od příslušného členského státu přidělení dodatečné kvóty na cukr. Pro ČR byla stanovena dodatečná kvóta v maximální výši do **20 070 t**. Státy bez produkce cukru C mohou získat 10 tis. t dodatečné kvóty.
- Z každé tuny dodatečné kvóty přidělené podnikům se vybírá jednorázová částka ve výši **730 EUR/t**. Lhůta pro zaplacení této částky je nejpozději do 28. února 2008.
- V rámci restrukturalizace je členský stát oprávněn snížit kvótu danému podniku až o 25 % pro roky 2006/07 a 2007/08 a nejvýše o 10 % pro hospodářský rok 2008/09 a následující období. Tato část kvóty může být přerozdělena uvnitř členského státu.
- V případě nedostatečné restrukturalizace a snížení produkce cukru v EU dojde v roce 2009/10 k plošnému krácení kvót.
- Kvóty budou nepřevoditelné mezi státy. Lze je převádět pouze uvnitř členského státu.

2. Výroba mimo rámec kvót

Cukr, izoglukóza nebo inulinový sirup vyrobené během hospodářského roku nad stanovenou kvótu se mohou

- použít ke zpracování některých produktů (tzv. průmyslový cukr),
- převádět na výrobu v rámci kvót pro další hospodářský rok,
- použít pro zvláštní režim zásobování nejvzdálenějších regionů v EU, nebo
- vyvážet v rámci kvantitativního omezení při dodržení závazků ve WTO.

Na ostatní množství vyrobeného cukru se vztahuje **poplatek z přebytku**.

Poplatek z přebytku se stanoví ve výši dostatečné k tomu, aby se zamezilo hromadění přebytkového cukru a ostatních vyjmenovaných produktů v EU.

Průmyslový cukr

Průmyslový cukr, průmyslová izoglukóza nebo průmyslový inulinový sirup jsou vyhrazeny pro výrobu jednoho z následujících výrobků:

- a) bioetanol, alkohol, rum, živé kvasinky a množství sirupů na polevy a sirupů určených ke zpracování „Rinse appelstroop“,
- b) některé průmyslové výrobky bez obsahu cukru, při jejichž zpracování se používá cukr, izoglukóza nebo sirup,
- c) některé výrobky chemického a farmaceutického průmyslu, které obsahují cukr, izoglukózu nebo sirup. Zároveň byl zrušen požadavek minimálního 50% obsahu cukru ve výrobcích při jeho užití v chemickém nebo farmaceutickém průmyslu.

Průmyslový cukr dále podpoří nutnost konkurenceschopných cen pro zpracovávající průmysl způsobem a kombinací

- cukr mimo kvót,
- produkční náhrady,
- aktivní zušlechťovací styk,
- bezcelní dovozy.

C. Řízení trhu

- Hospodářský rok 2006/07 začíná 1. července 2006 a končí 30. září 2007 (celkem 15 měsíců). Od roku 2007/08 bude začínat hospodářský rok 1. října a končit 30. září příštího roku.
- Od hospodářského roku 2007/08 se z kvót na cukr, izoglukózy a inulínový sirup, které byly přiděleny výrobním podnikům vybírá **výrobní dávka**, která je u cukru stanovena na **12 EUR/t**. Až 50 % z této dávky by měl hradit pěstitel.
- Výrobce cukru rozhoduje o případném převodu cukru do kvóty v rámci následujícího hospodářského roku.
- EK může rozhodnout o případném dočasném krácení kvót (stažení cukru z trhu).
- Intervenční agentury v členských státech mohou v průběhu hospodářského roku nakoupit až 600 tis. t cukru v rámci celé EU. Tento režim bude fungovat do roku 2009/10.
- Intervenční agentury vykupují cukr za 80 % referenční ceny uvedené pro hospodářský rok následujícím po roce, v jehož průběhu byla podána nabídka. Agentury mohou prodávat cukr pouze za cenu, která je vyšší než referenční cena stanovená pro období, kdy se realizuje prodej.

D. Dovoz a vývoz

- Systém dovozních a vývozních licencí zůstává zachován i v reformě SOT. Dále zůstává v platnosti i systém dodatečných dovozních cel.
- EK může zavést ochranné opatření v roce 2008/09 pro země EBA, pokud dovoz z těchto zemí překročí 25 % dovezeného množství v předchozím roce.
- Určování původu zboží bude všeobecně přísnější. Za nedostatečné prokázání původu zboží bude považováno: rafinace, barvení, balení a smíšení, kde podíl složek je menší než 80 % z původní země. Surový cukr musí být zcela vyroben pouze v zemích EBA.
- Tradiční potřeba zásobování surovým cukrem určeným k rafinaci je stanovena pro Společenství v celkovém množství **1 796 351 t** pro hospodářský rok (ekvivalent bílého cukru). V letech 2008/07 až 2008/09 je potřeba rozdělena následovně:

Francie – 296 627 tun

Portugalsko – 291 633 tun

Slovinsko – 19 585 tun

Finsko – 59 925 tun

Velká Británie – 1 128 581 tun

V letech 2007/08 a 2008/09 bude potřeba zvýšena o 50 tis. t, respektive 100 tis. t pro Itálii. Pro zpracování surového řepného cukru je v roce 2006/07 stanovena potřeba 30 tis. t a v letech 2007/08 a 2008/09 celkem po 35 tis. t. Zpracovatelský závod je v Portugalsku.

- Zůstává prozatím zachován systém vývozních náhrad, které jsou m.j. podmíněny vývozní licencí.
- Subvencovaný vývoz bude realizován maximálně v rozsahu závazků na subvencovaný vývoz ve WTO, který je **1 273,5 tis. t** a finanční hodnotě **499,1 mil. EUR**.
- Pro vývoz bude možné využít i dodatečnou kvótu producentů cukru.

E. Závěrečná ustanovení

Členské státy, které snižují svou kvótu na cukr o více než 50 %, mohou v období, kdy je pěstitelům cukrové řepy vyplácena přechodná podpora podle kapitoly 10 f nařízení Rady ES č. 319/2006, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci SZP a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce, poskytnout dočasnou státní podporu. Komise na žádost příslušného členského státu rozhodne o celkové výši státní podpory pro toto opatření.

2.3.2 Nařízení Rady ES č. 319/2006

Podle tohoto nařízení se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci SZP a zavádějí se některé režimy podpor pro zemědělce. V rámci tohoto nařízení jsou stanoveny podmínky pro poskytování **oddělené platby za cukr pro pěstitele řepy**. Cílem předpisu je kompenzace pěstitelům cukrové řepy nebo třtiny z důvodu snížení minimální ceny řepy v rámci reformy.

Podpora pro pěstitele cukrové řepy a cukrové třtiny

Oddělená platba za cukr

Nové členské státy uplatňující režim jednotné platby na plochu mohou do 30. dubna 2006 rozhodnout, že za roky 2006, 2007 a 2008 poskytnou oddělené platby za cukr zemědělcům způsobilým podle režimu jednotné platby na plochu. Platba se uděluje na základě objektivních a nediskriminačních kritérií, jako jsou

- množství cukrové řepy nebo cukrové třtiny, která jsou předmětem smluv o dodání uzavřených podle článku 19 nařízení ES č. 1260/2001,
- množství cukru nebo inulinového sirupu vyrobené v souladu s nařízením ES č. 1260/2001,
- průměrný počet hektarů, na kterém se pěstuje cukrová řepa nebo cukrová třtina používané pro výrobu cukru nebo inulinového sirupu, která jsou předmětem smluv o dodání uzavřených podle článku 19 nařízení ES č. 1260/2001. Průměrný počet hektarů bude v souladu s reprezentativním obdobím, které si určí jednotlivé členské státy do 30. dubna 2006.

Oddělená platba za cukr se poskytuje v mezích stropů stanovených v písmenu K přílohy VII. Každý nový členský stát se však může do 31. března 2006 rozhodnout na základě objektivních kritérií použít na oddělenou platbu za cukr nižší strop, než je uveden v písmenu K přílohy VII. Maximální výše finančních prostředků určených k výplatě oddělené cukerní platby pro rok 2006 v ČR byla stanovena na 19,130 mil. EUR.

2.3.3 Nařízení Rady ES č. 320/2006

Podle tohoto nařízení se zavádí **dočasný režim restrukturalizace cukrovarnického průmyslu v EU**.

Každý podnik vyrábějící cukr, jemuž byla přidělena kvóta k 1. červenci 2006, má nárok na restrukturalizační podporu na tunu kvóty, které se vzdal. Předpokladem je, že se během jednoho z hospodářských roků 2006/2007 až 2009/2010:

1. vzdá kvóty, kterou přidělil jednomu nebo více svým závodům, a plně demontuje dotyčná výrobní zařízení nebo závody, nebo,
2. se vzdá kvóty, kterou přidělil jednomu nebo více svým závodům, částečně demontuje dotyčná výrobní zařízení nebo závody k výrobě výrobků, na které se vztahuje společná organizace trhů v odvětví cukru, nebo,
3. se vzdá části kvóty, kterou přidělil jednomu nebo více svým závodům, a nevyužije dotyčná výrobní zařízení nebo závody k rafinaci surového cukru.

Výše restrukturalizační podpory na tunu kvóty, které se podnik vzdal

Druh restrukturalizace	jednotka	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010
Podle bodu 1	EUR/t	730,00	730,00	625,00	520,00
Podle bodu 2	EUR/t	547,50	547,50	468,75	390,00
Podle bodu 3	EUR/t	255,50	255,50	218,75	182,00

Pramen: EK

Výše restrukturalizační podpory na tunu kvóty je nejvyšší v prvních dvou hospodářských letech. Finanční náklady na restrukturalizaci budou hrazeny z příspěvků producentů cukru, které jsou povinni všichni producenti poskytnout prostřednictvím příslušného členského státu v letech 2006/07 až 2008/09 do restrukturalizačního fondu EU (viz tabulka o cenových ukazatelích). Členské státy uhradí restrukturalizační částku ve dvou splátkách a to 60 % do 31. března běžného hospodářského roku a 40 % do 30. listopadu následujícího roku.

Odřeknutí části kvóty producentů má za následek nenávratné snížení národní kvóty cukru a rozhoduje o něm pouze držitel kvóty (cukrovar).

Restrukturalizační podpora se uděluje pro hospodářský rok, pro který se podnik vzdal kvót. Podpora se poskytuje pouze na množství kvóty, které se podnik vzdal a nepřevádí se. Kvóty se lze vzdát pouze po konzultacích provedených v rámci příslušných mezioborových dohod. Členský stát může požadovat, aby dotčené podniky přijaly závazky nad rámec minimálních požadavků uložených právem Společenství, a to v případě úplné i částečné demontáže výrobních zařízení. Tyto závazky však nesmějí omezovat fungování restrukturalizačního fondu.

Částka ve výši nejméně 10 % příslušné restrukturalizační podpory stanovené nařízením se vyhrazuje pro:

- pěstitele cukrové řepy, třtiny a čekanky, kteří během období předcházejícího rozhodnému hospodářskému roku dodávali produkty pro výrobu cukru nebo inulinového sirupu v rámci příslušné kvóty, které se podnik vzdal, a
- smluvní poskytovatele strojů, kterými jsou fyzické nebo právnické osoby, jež na smluvním základě pracovaly se svými zemědělskými stroji pro pěstitele, pro produkty a to v období rozhodném pro stanovení podpory.

Žádosti producentů o restrukturalizační podporu se podávají příslušnému členskému státu do 31. ledna roku předcházejícímu hospodářskému roku, během kterého se má kvóty vzdát. Žádosti pro hospodářský rok 2006/2007 se výjimečně podávají do 31. července 2006.

Žádost o restrukturalizační podporu musí obsahovat

- plán restrukturalizace,
- potvrzení, že restrukturalizační plán byl připraven za konzultací s pěstiteli,
- závazek vzdát se příslušné kvóty v daném hospodářském roce,
- závazek k úplné nebo částečné demontáži výrobních zařízení ve lhůtě stanovené příslušným členským státem,
- závazek k demontáži zařízení ve lhůtě stanovené příslušným členským státem a k nevyužívání výrobní lokality a zbývajících výrobních zařízení k výrobě výrobků, na které se vztahuje společná organizace trhů v odvětví cukru,
- závazek ke splnění dalších požadavků stanovených členským státem ve lhůtě stanovené příslušným členským státem
- případný závazek k nevyužívání výrobních zařízení k rafinaci surového cukru.

Členský stát rozhodne o poskytnutí restrukturalizační podpory do konce února předcházejícího hospodářského roku s výjimkou roku 2006/07, kdy bude rozhodnutí přijato do 30. září 2006.

Podpora diverzifikačních opatření (diverzifikační podpora) v regionech dotčených restrukturalizací cukrovarnického průmyslu může být poskytována v jakémkoliv členském státě v poměru ke kvótě na cukr, které se vzdaly podniky usazené v daném členském státě. Celková výše diverzifikační podpory dostupné členskému státu se zvyšuje o procentuálně stanovené množství (tzv. **dodatečná diverzifikační podpora**) odstupňované podle rozsahu kvóty, které se dotčený podnik vzdal.

Veškeré podpory nárokové v hospodářských letech 2006/07 až 2009/10 se budou poskytovat pouze v rámci stropu rozpočtových položek dostupných v restrukturalizačním fondu. Restrukturalizační podpora se vyplácí ve dvou splátkách a to 40 % v červnu daného hospodářského roku a 60 % v únoru následujícího roku.

2.4 Celní opatření EU vůči třetím zemím (v ČR platné od 1. května 2004)

Celní sazebník pro obchod s třetími zeměmi se řídí Nařízením Komise ES č. 1719/2005 ze dne 7.9.2004 v souladu s nařízením Rady č. 2658/1987.

V zemích ES jsou používány následující typy cel:

- a) **valorické** (například 15,5 % z celní hodnoty zboží)
- b) **specifické** (například 32,2 EUR ze 100 kg čisté hmotnosti)
- c) **kombinované** (například 32,8 + 6,4 EUR/100 kg net znamená 32,8 % z celní hodnoty zboží + 6,4 EUR ze 100 kg hmotnosti).

Výběr ze smluvních cel vztahujících se k sektoru cukru, uplatňovaná v EU v roce 2006:

1. Surový třtinový i řepný cukr – **33,9 EUR/100 kg.**
2. Ostatní cukr (včetně bílého cukru) – **41,9 EUR/100 kg.**
3. Izoglukóza (CN 1702 3010, 4010, 6010 a 9030) – **50,7 EUR/100 kg čisté hmotnosti**
4. Inulínový sirup (CN 1702 6080) – **0,4 EUR/100 kg čisté hmotnosti**
5. Melasa třtinová i ostatní (řepná) CN 1703 1000 a 9000 – **0,35 EUR/100 kg.**

Podle článku 26 kapitoly ustanovení o dovozu nařízení Rady č. 318/2006 může Komise zcela nebo částečně pozastavit pro určitá množství ukládání dovozních cel na tyto výrobky:

- CN 1701 1110 a 1701 1210 – surový cukr určený k rafinaci
- CN 1701 cukr (bílý i surový)
- CN 170230, 1702 4010, 17026010 a 1702 9010 – izoglukóza.

Celní kvóty EU v roce 2005 v rámci WTO v sektoru cukru

Název	CN	Kvóta	Preferenční celní sazba
Třtinový cukr surový	1701 1110	85 463 t	9,8 EUR/100 kg net
Třtin. nebo řepný surový cukr	1701 1110 až	1 304 700 t z toho:	0 %
Chemicky čistá fruktóza	1702 5000	4 504 t	16 %

Pramen: Nařízení Rady č. 2658/1987 ve znění nařízení EK č. 1719/2005.

Preferenční bezcelní kvóta se zeměmi ACP a Indií

EK stanovila podle nařízení EK č. 180/2006 ze dne 1. února 2006 speciální preferenční kvótu na bezcelní dovoz surového třtinového cukru z vybraných rozvojových zemí (tzv. země ACP a Indie) pro hospodářský rok 2005/2006 v celkovém množství **1 315 965 t** (meziroční zvýšení o 1 019 t). Tato množství cukru musí podle smlouvy z Lomé uvedené země dovézt do EU. Tento surový cukr je v EU převážně zpracováván v rafineriích Francie, Velké Británie, Portugalska a Finska. Tato preferenční kvóta představuje pro chudší státy Afriky, Karibiku a Tichomoří velmi významnou hospodářskou pomoc, protože příjmy z prodeje cukru dosahují až 80 % z jejich celkového HDP.

Celní ochrana u výrobků s obsahem cukru

V EU je zavedena i poměrně vysoká celní ochrana u **výrobků s obsahem cukru**, která se zvyšuje úměrně k obsahu cukru v daném výrobku. U těchto výrobků jsou stanoveny tzv. **zemědělské komponenty** (v EUR/100 kg net.), které jsou rozříděny podle výše obsahu cukru. K těmto komponentům jsou stanovena **dodatečná cla z cukru** (AD S/Z v EUR/100 kg net.), která se však v některých případech neuplatňují v plné výši. Dodatečná cla jsou stanovena ve čtyřech cenových úrovních v rozpětí od 10,06 do 38,99 EUR/100 kg netto (10,06., 18,87., 27,25 a 38,99 EUR).

Dodatkové clo

V EU se kromě vysoké celní ochrany reprezentované m.j. smluvní celní sazbou, stanovují rovněž **reprezentativní ceny cukru a dodatkové clo**. Dodatkové clo lze uložit při dovozech za ceny nižší než jsou spouštěcí ceny (reprezentativní), které Společenství stanovilo a předalo WTO. Dodatkové clo se stanoví na základě dovozních cen CIF příslušné zásilky (čím je cena nižší než reprezentativní, tím je vyšší dodatkové clo). Systém dodatkových cel zůstane v platnosti i po přijetí reformy SOT s cukrem.

SVĚTOVÝ OBCHOD S CUKREM

(podle odhadů společnosti F.O. Licht, údaje v hodnotě surového cukru)

Podle posledního odhadu z 14. února 2006 se celková produkce cukru ve světě v roce **2005/06** meziročně zvýší o 4 % (cca 5,6 mil. t) na celkovou hodnotu **147,75 mil. t**. Z tohoto množství se odhaduje produkce řepného cukru v celkovém množství 38,3 tis. t (26 %). Podíl produkce řepného cukru na celkové produkci se bude pravděpodobně především v důsledku přijetí zásadní reformy trhu s cukrem v EU v budoucnu dále snižovat na úkor produkce třtinového cukru. Tento trend může být ještě prohlouben v důsledku odhadovaného dalšího růstu světové produkce i spotřeby cukru v příštích devíti letech, který bude realizován především růstem produkce třtinového cukru.

Nejvyšší meziroční nárůst produkce cukru v roce **2005/06** je odhadován v regionu Asie (téměř 5 mil t cukru) a Evropě asi o 1 mil. t. Nárůst produkce cukru v evropských zemích je však více soustředěn do zemí mimo EU. V regionech Severní i Jižní Ameriky zůstává výše produkce zhruba na úrovni předchozího roku. Pokud se týká produkce cukru v jednotlivých zemích, tak největší meziroční nárůst lze zaznamenat v Indii (o 5,7 mil. t). V Brazílii produkce mírně poklesla o cca 500 tis. t. Tento pokles však není natolik významný, aby zásadněji ovlivnil světový trh s cukrem. V evropských zemích byl nejvyšší nárůst produkce v roce 2005/06 v Itálii a Rusku. Z významných světových producentů cukru došlo v posledních dvou letech k největšímu poklesu produkce v Thajsku (v roce 2005/06 je odhad produkce 5 mil. t).

V roce 2004/05 podle odhadu mírně vzrostla světová spotřeba cukru o 1,2 % na celkovou úroveň **144,5 mil. t**. Vzhledem k dalšímu růstu světové spotřeby cukru se konečná zásoba cukru ve světě mírně snížila na 65,1 mil. t. I přesto však dosahují zásoby cukru cca 45 % z celkové spotřeby. V EU se celková spotřeba cukru v roce 2004/05 pouze velmi mírně zvýšila. Spotřeba cukru na 1 obyvatele v EU se udržuje dlouhodobě na vcelku stabilní úrovni.

Světová produkce cukru v tis. t (hodnota surového cukru)

	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06*
Svět celkem	136 482	131 430	135 952	149 411	142 867	142 166	147 746
z toho							
EU 25	22 492	21 547	19 036	22 073	19 609	21 403	21 813
Ostatní Evropa celkem	6 880	6 888	6 316	3 725	6 785	7 691	8 497
Evropa celkem	29 100	28 530	25 298	28 818	26 389	29 284	30 310
Afrika	9 091	9 912	9 727	10 009	9 712	9 959	10 428
Sever. a Střed. Amerika	21 933	21 330	20 760	19 799	20 811	19 464	19 235
Jižní Amerika	27 412	23 964	27 683	31 172	34 108	35 892	35 532
Asie	42 952	42 925	47 344	53 606	46 181	41 634	46 423
Oceánie	5 994	4 769	5 140	6 007	5 666	5 933	5 818

Pramen: F.O.Licht č. 6/2006.* odhad

Dlouhodobý vývoj ve světové produkci řepného a třtinového cukru

Rok	Produkce celkem	Řepný cukr	Třtinový cukr	Podíl řep. cukru	Podíl třtin. cukru
	tisíce t	tisíce t	tisíce t	%	%
1960/61	55 442	24 266	31 176	43,77	56,23
1970/71	72 001	29 721	42 280	41,28	58,72
1980/81	88 014	33 001	55 013	37,50	62,50
1990/91	114 720	41 973	72 747	36,59	63,41
1995/96	123 268	36 773	86 495	29,83	70,17
2000/01	130 615	36 591	94 024	28,01	71,99
2001/02	136 159	33 017	103 142	24,25	75,75
2002/03	149 399	37 283	112 116	24,96	75,04
2003/04*	143 971	34 582	109 389	24,02	75,98
2004/05*	146 184	37 302	108 882	25,51	74,49

Pramen: F.O.Licht, World Sugar Yearbook 2005, * odhady

Světová bilance cukru v tis. t (hodnota surového cukru)

	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05*	2005/06*
Počáteční zásoby	58 004,0	58 443,1	58 526,1	67 104,7	65 105,0	59 501,4
Produkce	133 086,2	138 456,8	150 516,5	143 711,4	144 047,8	148 796,3
Dovoz	43 954,4	45 134,6	48 086,0	49 006,1	50 290,8	49 625,4
Spotřeba	131 265,3	134 713,8	140 120,9	142 184,8	145 275,4	147 548,9
Vývoz	45 336,2	48 794,6	49 903,0	52 532,4	54 667,0	52 537,3
Konečné zásoby	58 443,1	58 526,1	67 104,7	65 105,0	59 501,4	57 836,9
+/- Produkce	- 1 318,2	+ 5 370,6	+ 12 059,7	- 6 805,1	+ 336,4	+ 4 748,5
+/- Spotřeba	+ 1 224,7	+ 3 448,5	+ 5 407,1	+ 2 063,9	+ 3 090,6	+ 2 273,5
Zásoby v % spotřeby	44,52	43,44	47,89	45,79	40,96	39,20

Pramen: F.O.Licht – Bilance z března 2006, * odhad

Jižní a Střední Amerika

V **Brazílii** se podle posledního odhadu světové produkce cukru v roce 2005/06 vyrobí **27,7 mil. t cukru** (meziroční mírný pokles o 566 t). Brazílie se bude v tomto roce jako nejvýznamnější světový producent podílet 18,8 % na světové produkci cukru. V roce 2005/06 se odhaduje, že výroba cukru bude mít asi 48% podíl na celkovém zpracování cukrové třtiny v Brazílii, zbývající podíl připadá na zpracování na alkohol a bioetanol. Podíl zpracování třtiny na cukr v porovnání se zpracováním na etanol v Brazílii od roku 1991 opět postupně narůstá. V roce 1990 byl podíl zpracování třtiny na cukr pouze cca 25 %. V roce 2005/06 se odhaduje další nárůst produkce etanolu až o 1,5 miliardy l. V posledních letech vzrůstá především podíl produkce bezvodého bioetanolu. Brazílie jako největší světový producent bioetanolu vyváží ročně zhruba 1,5 – 2 miliardy l etanolu, což představuje cca 10 – 15 % z tuzemské produkce. Ostatní produkce je spotřebována především jako součást do pohonných směsí. Největším zahraničním odběratelem bioetanolu jsou USA (cca 500 mil. t).

Severní a Střední Amerika

Na **Kubě** proběhla v posledních čtyřech letech rozsáhlá restrukturalizace cukrovarnického průmyslu. Již v roce 2002 bylo uzavřeno 71 z celkového počtu 156 cukrovarů na zpracování třtiny. Následně bylo vyčleněno 60 % z 2 mil. ha třtinových plantáží k jinému využití. Další 40 cukrovarů nebylo uvedeno do provozu v sezóně 2005/06. Proto se množství vyrobeného surového cukru odhaduje pouze na 1,5 mil. t. Důvodem uzavírání cukrovarů jsou především nízká světová cena cukru, vysoké náklady na palivo a ostatní vstupy.

Asie

Indie je po Brazílii druhým největším producentem cukru. Zároveň je Indie i druhým největším asijským výrobcem etanolu po Číně. Instalovaná kapacita asi 300 lihovarů je sice 2,70 mld. m³/rok, ale kapacity nejsou plně využívány, protože surovinou je výhradně melasa, které je k dispozici ročně pouze 5 až 6 mil. t. Zhruba polovina vyrobeného etanolu se spotřebovává jako lihovina, druhá

polovina se zpracovává dále v chemickém průmyslu. Od roku 1993 se přidává v množství cca 5 % do benzínu, přičemž spotřeba tohoto etanolu stále roste. Z tohoto důvodu se očekává nárůst pěstebních ploch cukrové třtiny za účelem zpracování na bioetanol.

V **Thajsku** dochází ke snižování tuzemských cen cukru, které odráží aktuální výrobní náklady. Jestliže zůstanou nízké tuzemské ceny cukru, odrazí se to m.j. s největší pravděpodobností v poklesu pěstebních ploch cukrové třtiny až o 17 % v roce 2006/07.

Evropská unie

Podle prvního odhadu v roce **2005/06** vzrostly mírně celkové plochy cukrové řepy na **2 150 tis. ha**. Největší změnou v rámci EU je vysoký nárůst osevních ploch cukrové řepy v Itálii (meziroční nárůst o 60 tis. ha). K určitému poklesu ploch dochází m.j. u největších producentů cukru v rámci nových členů EU (Polsko, ČR, Maďarsko a Slovensko). Celková produkce cukru by měla podle posledního odhadu z počátku roku 2006 meziročně mírně poklesnout o 370 tis. t, na celkovou úroveň **21 148 tis. t**. Mírný pokles produkce cukru byl zaznamenán ve většině zemí EU, naopak významný nárůst produkce je odhadován především v Itálii (meziročně o cca 56 %). Skutečná výše produkce však byla ovlivněna především vývojem klimatu ve vegetačním období. Průměrný výnos polarizačního cukru v EU se odhaduje přibližně na úrovni 9,5 t/ha. Po svém rozšíření má EU přibližně 75% podíl na celkové produkci cukru v Evropě.

Produkce a výnos cukru ve vybraných zemích Evropy v letech 2002/03 až 2005/06*

	Výroba (tis. t)			Výnos polar. cukru (t/ha)			Sklizňová plocha (tis. ha)		
	2003/04	2004/05	2005/06	2002/03	2003/04	2004/05	2002/03	2003/04	2004/05
Belgie-Lucemb.	1 118	1 078	1 076	11,30	12,15	11,97	98	92	90
Dánsko	535	513	480	10,02	10,70	10,47	56	50	49
Finsko	148	161	178	5,53	5,10	5,19	32	29	31
Francie	4 275	4 613	4 550	12,48	11,84	13,29	409	361	347
Irsko	240	232	200	6,94	7,50	7,48	31	32	31
Itálie	978	1 259	1 960	6,23	4,57	6,81	246	214	185
Německo	4 120	4 729	4 375	9,66	9,28	10,81	455	444	437
Nizozemsko	1 167	1 128	967	10,20	11,33	11,51	109	103	98
Portugalsko	81	79	89	12,40	9,00	9,88	5	9	8
Rakousko	420	498	463	11,02	9,77	11,07	45	43	45
Řecko	223	282	326	7,83	5,72	8,55	41	39	33
Španělsko	992	1 166	1 085	11,32	9,92	11,32	115	100	103
Švédsko	452	404	425	8,70	8,69	8,42	54	52	48
Velká Británie	1 484	1 511	1 367	10,50	10,64	11,36	148	140	133

	Výroba (tis. t)			Výnos polar. cukru (t/ha)			Sklizňová plocha (tis. ha)		
	2003/04	2004/05	2005/06	2002/03	2003/04	2004/05	2002/03	2003/04	2004/05
ČR	559	607	607	7,67	7,57	8,80	79	74	69
Slovensko	179	253	228	6,63	5,59	7,44	30	32	34
Maďarsko	280	543	480	6,75	5,83	8,35	56	48	65
Polsko	2 076	2 176	2 010	7,24	7,26	7,45	303	286	292
NČS EU**									
EU 25	19 604	21 522	21 148	9,35	8,94	10,03	2 359	2 194	2 141

Pramen: F.O.Licht č. 1, r. 2006, * rok 2005/06 je odhad, ** ve 4 nových zemích EU se cukrová řepa prakticky nepěstuje.

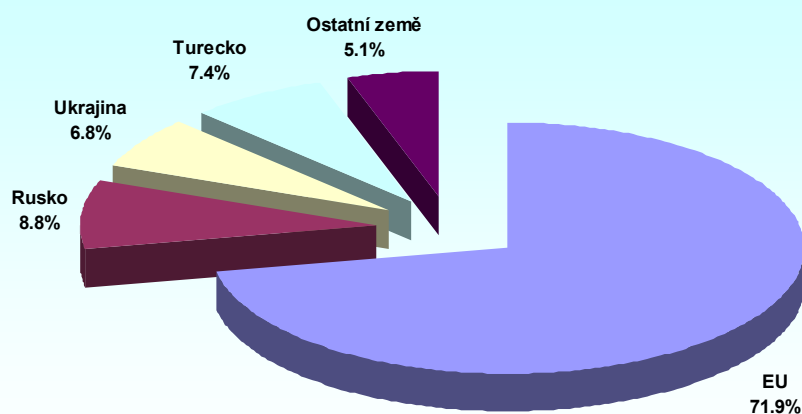
NČS – 10 nových členských států EU.

V NČS EU je průměrná spotřeba cukru na jednoho obyvatele přibližně o 10 % vyšší než je průměr zemí bývalé EU 15. Spotřeba cukru na obyvatele v ČR je nejvyšší mezi NČS a v rámci celé EU 25 má vyšší spotřebu cukru jen Belgie a Dánsko. Naopak pro země EU, které jsou deficitní v produkci cukru, je typická mnohem nižší spotřeba cukru (Itálie, Portugalsko, Řecko a Španělsko).

Bilance cukru v deseti nových členských státech EU (1 000 t)

	2002/2003	2003/2004	2004/2005*
Počáteční zásoby	1 527	1 501	1 433
Produkce	3 558	6 605	3 389
Dovoz	312	346	0
Vývoz	630	470	200
Spotřeba	3 250	3 223	3 150
Konečné zásoby	1 501	1 443	1 466

Pramen: USDA, * rok 2004/2005 odhad

Struktura produkce cukru v Evropě**Stanovení kvót cukru v EU**

V současné době se SOT pro cukr včetně stanovení kvót pro cukr, izoglukózu a inulínové sirupy řídí Nařízením Rady ES č. 1260/2001, jehož platnost skončí 30. června 2006. Výše kvót pro rok 2004/2005 pro přistupující země byla stanovena již v roce 2003. Kvóty pro země bývalé EU 15 v roce 2004/2005 byly stanoveny ve své původní výši podle uvedeného nařízení.

Komise vydala dne 30. září 2005 nařízení č. 1609/2005, kterým se pro hospodářský rok 2005/06 snižuje v odvětví cukru zaručené množství v rámci produkčních kvót. Podle čl. 10 odst. 4 nařízení ES č. 1260/2001 se zaručené množství cukru, izoglukózy a inulínových sirupů pro hospodářský rok 2005/06 snižuje celkem o **1 891 747,7 t** (vyjádřeno v t bílého cukru). V ČR došlo ke snížení kvót cukru o 18 207,7 t v rámci kvóty A a 563,5 t v rámci kvóty B (izoglukóza a inulínové sirupy se v ČR nevyrábí). Kvóty cukru, izoglukózy a inulínových sirupů v EU byly pro rok 2005/06 stanoveny v celkové výši 16 375 187 t. Z tohoto množství připadá **15 632 689 t na kvóty cukru**.

Kvóty cukru, izoglukózy a inulínu v roce 2005/06 v EU 15 (v tis. t, hodnota bílého cukru)

	Kvóty cukru*			Kvóty izoglukózy		Inulínové sirupy	
	„A“	„B“	„A + B“	„A“	„B“	„A“	„B“
Dánsko	279,7	82,4	362,1				
Německo	2 238,9	688,9	2 927,8	24,77	5,83		
Řecko	268,1	26,8	294,9	9,02	2,12		
Španělsko	913,0	38,1	951,1	68,45	7,30		
Francie kontinent.	2 181,7	647,0	2 828,7	13,48	3,51	17,89	4,21
„-“ zám. departm.	401,8	42,9	444,7				
Irsko	168,2	16,8	185,0				
Itálie	1 173,7	220,7	1 394,4	14,21	3,35		
Nizozemí	595,3	157,0	752,3	6,37	1,50	59,06	13,92
Rakousko	276,3	64,5	340,8				
Portugal. kontinent.	59,5	5,9	65,4	6,94	1,64		
Azorské ostrovy	8,4	0,8	9,2				
Finsko	123,4	12,3	135,7	9,93	1,00		
Švédsko	311,0	31,1	342,1				
Belgie/Lucembur.	598,0	128,4	726,4	47,78	13,14	155,75	36,68
Velká Británie	961,4	96,1	1 057,5	18,36	4,90		
Celkem	10 558,4	2 259,7	12 818,1	219,31	44,29	232,70	54,81

Pramen: EK - Nařízení ES č. 1260/2001, * všechny kvóty jsou zaokrouhlené

Největší rozdíly mezi stanovenými kvótami pro NČS a zeměmi EU 15 jsou v markantně nižším podílu stanovené B kvóty. Zatímco země s vyspělým cukrovarnictvím (ČR, Polsko a Maďarsko) mají nízký podíl stanovené B kvóty oproti celkové kvótě (pouze 3 %, 5,4 % a 0,3 %), tak nejvyspělejší země EU Německo a Francie mají podíl B kvóty nad 23 %. Ve svém důsledku to znamená, že nové členské země musí větší podíl své případné nadprodukce cukru než tyto země EU 15 (nad úrovní kvóty A + B) vyvážet bez subvencí do třetích zemí.

Kvóty „A“ a „B“ cukru a izoglukózy pro rok 2005/06 v nových členských zemích v t*

	Cukr „A“	Cukr „B“	Cukr „A+B“	Izoglukóza „A“	Izoglukóza „B“
ČR	423 001	13 090	436 091	-	-
Lotyšsko	64 594	101	64 695	-	-
Litva	100 290	-	100 290	-	-
Maďarsko	389 271	1 196	390 467	118 727	9 303
Polsko	1 495 264	86 996	1 582 260	23 213	1 635
Slovinsko	44 718	4 473	49 191	-	-
Slovensko	176 744	16 460	193 204	33 962	4 548
Celkem	2 693 882	122 316	2 816 198	175 902	15 486
Celkem EU 25	13 250 673	2 382 016	15 632 689	395 212	59 776
Celkem EU 25 r. 2005/06 cukr + izoglukóza + sirupy (v hodnotě bílého cukru)					16 375 187

Pramen: EK, * Malta, Kypr a Estonsko nemají stanoveny produkční kvóty.

Podle nařízení Rady č. 318/2006 byly stanoveny kvóty cukru (jsou již sloučeny kvóty A a B v jednu kvótu), izoglukózy a inulínového sirupu od roku 2006/07. Celková kvóta pro cukr byla podle přílohy III stanovena na 17 440 537 t, pro izoglukózu 507 680 t a pro inulínové sirupy 320 718 t. Kvóty však mohou být kráceny. Dále byl stanoven limit pro případné **dodatečné kvóty cukru na 1 100 000 t cukru.**

Vývoj cen cukru na světových trzích

Světové ceny bílého cukru podle Londýnské burzy LIFE (FOB Europe) se v průměru roku 2005 meziročně významně zvýšily o 52,17 USD/t. Světové ceny bílého cukru dosáhly v roce 2005 průměru **290,78 USD/t**. Vyšší průměrná cena cukru na této burze byla naposledy až v roce 1997 (315,8 USD/t). Nejvyšší ceny 330 USD/t bylo dosaženo v prosinci a v lednu 2006 cena ještě vzrostla dokonce na 377,8 USD/t. Toto zvýšení cen cukru bylo podmíněno především světovou ropnou krizí, která probíhá od minulého roku. Zvýšení světových cen ropy se totiž odráží i ve zvyšování cen alternativních zdrojů (např. biopaliv z cukrové třtiny) a následně se promítá i do cen cukru na světovém trhu. Další příčinou zvýšení ceny je určitý propad kurzu USD vůči světovým měnám.

Světové ceny surového cukru zaznamenaly v roce 2005 podle Londýnské burzy podobný meziroční nárůst jako u bílého cukru. Celoroční průměr **275,61 USD/t** je pouze o 15 USD/t nižší než průměr u bílého cukru. Světové ceny bílého a surového cukru mají v posledních letech tendenci se postupně vyrovnávat. Od listopadu 2005 jsou ceny surového cukru na Londýnské burze dokonce vyšší než u bílého cukru.

Cukr bílý, průměrné měsíční ceny v USD/t (London Nr 5). Dodací podmínka FOB (vybraný evrop. přístav)

Rok/m	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Prům.
1996	382,7	394,6	399,9	397,2	392,1	396,8	374,4	370,4	346,9	327,8	310,72	307,5	366,79
1997	305,7	308,1	309,6	312,78	322,0	329,1	332,31	345,2	319,82	299,4	304,4	300,6	315,80
1998	298,0	281,8	269,5	256,3	264,5	260,0	256,9	256,1	221,5	220,5	237,5	241,8	255,39
1999	242,2	231,54	217,1	193,8	201,2	218,8	208,8	199,2	182,5	173,0	170,3	167,8	200,57
2000	169,6	169,0	172,5	190,6	200,3	234,4	250,8	270,8	258,8	259,3	243,0	241,4	221,77
2001	248,4	234,7	226,2	233,3	258,4	279,5	277,2	266,3	235,0	224,5	248,9	254,1	248,94
2002	262,2	237,8	238,6	221,4	227,3	220,1	225,7	227,5	213,5	214,7	224,0	225,9	228,26
2003	234,9	244,3	231,42	223,6	219,1	202,7	217,0	214,9	197,4	184,9	191,4	203,0	213,75
2004	201,8	210,2	233,5	246,8	236,7	236,5	260,4	260,5	233,7	247,0	248,4	247,1	238,59
2005	256,4	266,6	265,2	259,1	258,9	278,6	324,3	325,4	323,4	311,8	288,2	330,0	290,78
Kč/t	5 924	6 138	5 990	6 036	6 165	6 878	8 124	7 859	7 729	7 707	7 155	8 065	6 963

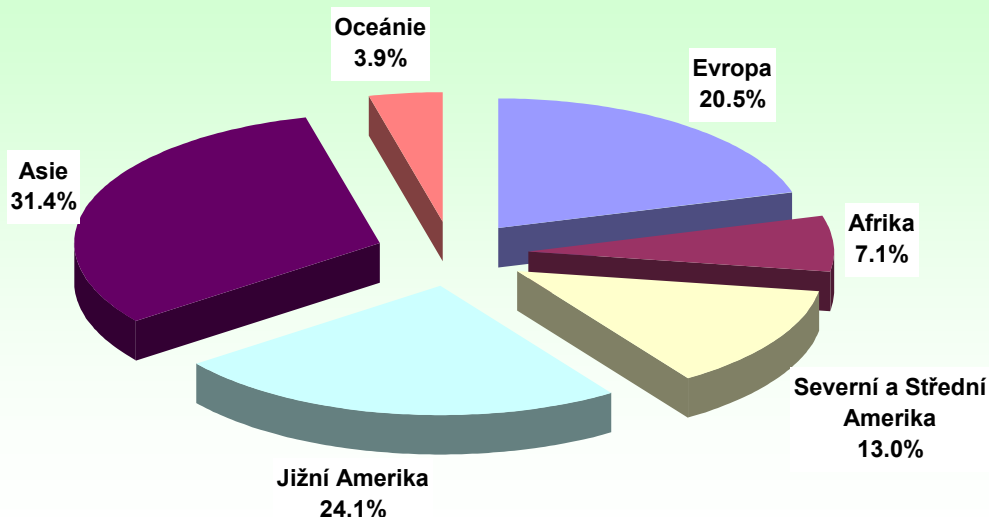
Pramen: F.O.Licht, č. 5, r. 2006

Cukr surový, průměrné měsíční ceny v USD/t (London Nr 7). Dodací podmínka CIF volně ložené na lodi GB

Rok/m	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Prům.
2000	147,97	139,64	136,21	154,92	174,30	207,33	235,20	253,12	244,37	260,72	242,85	243,79	203,37
2001	251,02	241,05	227,83	216,27	233,74	222,14	216,70	201,77	192,10	172,72	192,99	195,69	213,67
2002	194,47	167,21	170,54	174,90	156,88	149,71	163,71	161,46	176,30	188,56	196,00	200,20	174,99
2003	205,89	224,26	208,45	201,32	190,70	172,37	185,20	184,88	165,91	166,66	170,24	178,50	187,92
2004	172,7	189,6	201,2	203,4	195,6	205,8	225,2	216,1	212,0	240,5	236,8	248,9	212,3
Kč/t	4 481	4 929	5 413	5 516	5 211	5 363	5 792	5 615	5 487	6 070	5 705	5 692	5 458
2005	261,1	265,5	260,2	253,3	252,9	258,9	266,4	266,4	279,1	299,0	306,8	337,2	275,6
Kč/t	6 033	6 114	5 877	5 900	6 000	6 400	6 673	6 413	6 671	7 392	7 615	8 242	6 600

Pramen: F.O.Licht, č. 5, r. 2006

Struktura produkce cukru ve světě

Zhodnocení cukrovarnické kampaně v ČR v roce 2005/06

V cukrovarnické kampani 2005/06 bylo uvedeno do provozu všech 11 cukrovarů sdružených do 7 společností. Tři společnosti mají dva a více závodů, ostatní čtyři mají po jednom cukrovaru. Všechny sedm společností je členem Českomoravského cukrovarnického spolku (ČMCS). Předpokládané jmenovité (teoretické) kapacitní zpracování cukrové řepy i skutečné zpracování v kampani u provozovaných závodů je uvedeno v následující tabulce:

Přehled cukrovarů v cukrovarnické kampani 2005/2006

Název skupiny	Název cukrovaru	Jmenovitý výkon t/d řepy
	Dobruška	10 800
	České Meziříčí	4 500
Cukrovary TTD, a.s.		15 300
	Hrochův Týnec	4 400
	Němčice	2 800
	Kojetín	2 700
EASTERN SUGAR ČESKÁ REPUBLIKA, a.s.		9 900
	Hrušovany	4 700
	Opava	3 300
Moravskoslezské cukrovary, a.s.		8 000
Cukrovar Vrbátky, a.s.	Vrbátky	1 900
Litovelská cukrovarna, a.s.	Litovel	2 000
Manolis, a.s..	Vrduň	2 500
Hanácká potravinářská společnost, a.s.	Prosenice	2 000
ČR celkový jmenovitý výkon		41 600
ČR jmenovitý průměr		3 781
Celkové skutečné denní zpracování řepy v ČR		44 034
Skutečné průměrné denní zpracování/1 závod		4 003
Skutečné průměrné denní zpracování/1 společnost		6 290

Pramen: ČMCS

Délka kampaně byla v roce 2005/06 kratší než v předchozí kampani. Průměrná doba zpracování cukrové řepy v jednom závodě činila 86,8 dne, což je o 7,5 dne méně než v minulém roce. Zpracování cukrové řepy bylo v ČR zahájeno 12.9.2005 a ukončeno dne 29.1.2006. Celková délka zpracování řepy byla 139 dnů, tj. celkem 19,5 týdnů. Průměrný teoretický výkon jednoho závodu neboli denní zpracování cukrové řepy v kampani 2005/06 činil 3 781 t/d. Skutečný výkon jednoho závodu byl však vyšší a dosáhl hodnoty **4003 t/d ř.** Celkové skutečné denní zpracování řepy u 11 cukrovarů, resp. 7 společností v ČR je **44 034 t/d ř.**, přičemž poměr minimální a maximální kapacity je více než 6 násobný (1750 t/d ř., resp. 10 800 t/d ř.). Skutečné průměrné denní zpracování řepy na jednu společnost je 6 290 t/d ř. Nárůst skutečné zpracovatelské kapacity má i nadále rostoucí trend na rozdíl od množství zpracované řepy a pěstitelské plochy.

V ČR bylo v roce 2005 podle údajů ČSÚ celkem 901 pěstitelů cukrové řepy, z čehož vyplývá, že průměrná plocha připadající na jednoho pěstitele cukrové řepy (osevní plocha k 31.5.2005) činí 73 ha. Sklizňová plocha cukrové řepy byla v roce 2005 celkem **63 170 ha**, tj. o 3,8 % nižší než osevní plocha **65 569 ha**. Celková sklizňová plocha byla o 5 800 ha nižší než v předchozí kampani. Množství zpracované cukrovky však bylo prakticky stejné jako v minulém roce. V cukrovarech bylo zpracováno v roce 2005/06 celkem **3 430 635 t řepy**. O kvalitě pěstování cukrové řepy nejlépe svědčí vysoký **výnos** kořene **54,3 t/ha**, který se proti předchozímu roku zvýšil o 3,7 t/ha. **Cukernatost** dosáhla průměrné hodnoty **18,69 %**. Výnos polarizačního cukru z hektaru poprvé v historii překročil průměrnou hodnotu 10 t/ha (10,15 t/ha).

Celková výroba cukru z řepy překročila plánované množství v důsledku téměř ideálních klimatických podmínek v průběhu kampaně, vysoké technologické kvality cukrové řepy a vysokému výnosu kořene. Podle třetího odhadu produkce k datu 1.2.2006 bylo v ČR celkem vyrobeno **558 444 t cukru**. Konečné číslo bude známo po ukončení hospodářského roku, tedy 30.6.2006. Předpokládá se, že hodnota celkové výroby se již výrazně nezmění. **Výtěžek** bílého cukru ze řepy byl v této kampani **16,28 %** a výnos bílého cukru z hektaru dosáhl hodnoty **8,84 t/ha**. Tyto výsledky jsou již srovnatelné s průměrem zemí EU a vysoce překračují úroveň většiny třetích zemí v Evropě. Bilanční **melasy** o polarizaci 50 % bylo v kampani 2005/06 vyrobeno **130 986 t**, což je o 9 222 t méně ve srovnání s minulou kampaní. Produkce melasy klesá v důsledku lepšího technologického zpracování řepy a také i nižších ztrát cukru při výrobě.

Výborná kvalita cukrové řepy se odrazila i ve velmi dobré kvalitě bílého cukru. Barva v roztoku se pohybovala v jednotlivých cukrovarech mezi 20 a 36 IU, průměrná barva typu 1,4 (v mezích 0,9 – 2,0) a průměrný popel 0,008 % (0,005 až 0,012 %).

Vývoj sklizňových ploch a produkce cukrové řepy

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Sklizňová plocha v tis. ha	103,7	95,8	79,2	57,9	60,3	78,9	76,9	74,0	69,0	63,2
Meziroční index	1,11	0,92	0,83	0,73	1,04	1,26	0,99	0,96	0,93	0,92
Produkce v tis. t	4 417	3 876	3 958	2 725	2 890	3 900	4 030	3 405	3 488	3 431
Meziroční index	1,17	0,88	1,02	0,69	1,06	1,35	1,03	0,85	1,03	0,98
Výnos v t/ha	42,06	39,76	44,88	46,94	47,44	49,80	50,50	45,96	50,57	54,31
Meziroční index	1,03	0,95	1,13	1,05	1,01	1,05	1,01	0,91	1,10	1,07

Pramen: ČMCS, MZe.

Vývoj cen u zemědělských výrobců cukrové řepy

V kampani **2005/2006** se cukrová řepa v ČR nakupovala již zcela podle ustanovení SOT platících v EU (nařízení Rady č. 1260/2001). ČR byla zařazena mezi nedeficitní oblasti v rámci EU, pro které platí minimální cena cukrové řepy „A“ ve výši **46,72 EUR/t** a u řepy „B“ ve výši **28,84 EUR/t**. Deficitní oblasti, jako například Řecko, Finsko či Irsko mají stanovené vyšší minimální ceny řepy.

V roce 2004 dosáhla průměrná cena řepy u zemědělských výrobců **1 521 Kč/t**. Tato cena představovala velmi výrazné meziroční navýšení v průměru o 572 Kč/t (cca 60 %) a byla dokonce vyšší než stanovená minimální cena. V roce 2005 se cukrová řepa v ČR nakupovala v průměru za **1 347 Kč/t**, což představuje meziroční pokles o 180 Kč/t. V září ČSÚ neudává průměrnou cenu nakupované řepy. Nejvyšší průměrná cena **1 428 Kč/t** byla podle ČSÚ v tomto roce až v listopadu.

Ceny u zemědělských výrobců cukrové řepy (Kč/t)

Rok	leden	září	říjen	listopad	prosinec	průměrná cena
1998		880	818	801	781	795
1999		892	806	751	756	763
2000		1 000	959	961	979	969
2001	1 006	963	961	964	969	963
2002	956	997	987	977	932	969
2003	911	958	964	947	934	949
2004	960	1 440	1 588	1 555	1 429	1 521
2005	1 073	-	1 400	1 428	1 152	1 347

Pramen: ČSÚ

Základní charakteristiky komodit cukrová řepa – cukr v ČR

	Parametr	jednotka	2004/05	2005/06*
1	Počet pěstitelů		935	901
2	Průměrná plocha na 1 pěstitele	ha	76	73
3	Osevní plocha k 1.5. dle ČSÚ	ha	71 095	65 569
4	Počet prodaných výsevních jednotek	ks	86 321	86 174
5	Začátek cukrovarnické kampaně		10.9.2004	12.9.2005
6	Konec cukrovarnické kampaně		18.1.2005	29.1.2006
7	Počet činných cukrovarů		11	11
8	Průměrná délka kampaně	dny	94,3	86,8
9	Sklizňová plocha cukrové řepy	ha	68 970	63 170
10	Celkové množství zpracované řepy	t	3 487 773	3 430 635
11	Výnos bulev	t/ha	50,57	54,31
12	Cukernatost	%	18,53	18,69
13	Výnos polarizačního cukru	t/ha	9,37	10,15
14	Celková výroba bílého cukru z řepy	t	558 417	558 444
15	Výnos bílého cukru	t/ha	8,1	8,8
16	Výtěžek bílého cukru z řepy	%	16,01	16,28
17	Výroba melasy 50 P	t	140 208	130 986
18	Zásoba cukru v cukrovarech k 1.7.	1000 t	107,0	232,2

Pramen: MZe, SZIF, ČMCS, ČSÚ.* odhad k 1.2.2006. Hospodářské roky začínají 1.7. a končí 30.6. následujícího roku.

Vývoj cen průmyslových výrobců a spotřebitelských cen cukru v ČR

Od 1.července 2004 se cena cukru na tuzemském trhu řídí cenovými předpisy EU, tedy intervenční cenou cukru, která byla stanovena na **63,19 EUR/t** (cca 19 – 21 Kč/kg).

V souvislosti se změnou podmínek při prodeji cukru na tuzemském trhu se zásadně změnil cenový vývoj na tuzemském trhu. Již od května 2004 výrazněji vzrostly ceny cukru na tuzemském trhu. Vzrůst cen nadále pokračoval a v září 2004 dosáhl maxima **22,88 Kč/kg**, což je o 5,65 Kč/kg více než v dubnu 2004, tedy těsně před vstupem do EU. V roce 2004 dosáhly CPV cukru průměru **20,58 Kč/kg**, což představuje významný meziroční nárůst o 3,28 Kč/kg. V roce 2005 začala průměrná cena postupně klesat až k srpnu, kdy byl průměr 17,81 Kč/kg. V dalším období se ceny postupně pomalu zvyšovaly až k hodnotě 18,75 Kč/kg v prosinci. Průměr roku **19,01 Kč/kg** představuje meziroční pokles o 1,57 Kč/kg.

Spotřebitelské ceny cukru dosáhly v roce 2004 průměrné hodnoty **22,18 Kč/kg**. Průměrné spotřebitelské ceny zaznamenaly meziroční nárůst o 4,55 Kč/kg. Maximální výše ceny bylo dosaženo v září 2004 (**26,10 Kč/kg**) od října se však ceny postupně každý měsíc snižují, takže nejnižších hodnot 21,24 Kč/kg a 21,26 Kč/kg bylo dosaženo v posledních měsících roku 2005. I přesto je průměr roku 2005 (23,39 Kč/kg) o 1,21 Kč/kg vyšší než v předchozím roce.

Ceny průmyslových výrobců krystalového cukru (Kč/kg)*

Rok	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	Ø roku
1997	13,13	12,88	12,08	11,50	11,08	10,97	10,82	11,08	11,77	12,53	12,66	12,74	11,94
1998	12,76	12,90	12,90	13,00	13,51	13,59	14,63	14,72	14,72	14,51	14,48	14,47	13,85
1999	14,48	14,48	14,45	14,45	14,50	14,50	15,07	15,14	15,43	15,48	15,96	16,00	15,00
2000	16,01	16,72	16,67	16,67	16,62	16,64	16,60	17,80	18,20	18,17	18,16	18,14	17,20
2001	18,15	18,18	18,17	18,16	18,16	18,12	18,14	18,16	18,16	18,17	18,03	18,04	18,14
2002	18,03	18,07	17,96	17,92	17,90	17,90	17,30	17,27	17,64	18,01	17,90	14,65	17,55
2003	13,80	17,16	17,32	17,22	17,20	17,86	17,94	17,93	17,97	18,00	18,00	17,99	17,30
2004	17,76	17,74	17,74	17,74	20,08	22,62	22,78	22,36	22,88	22,08	21,64	21,55	20,58
2005	20,42	20,11	20,26	19,78	19,03	18,71	18,20	17,81	17,86	18,59	18,59	18,75	19,01

Pramen: ČSÚ, * Od ledna 2005 udává ČSÚ měsíční ceny jako vážené průměry.

Spotřebitelské ceny krystalového cukru (Kč/kg)

Rok	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	Ø roku
1996	22,35	22,39	22,36	22,29	22,25	22,23	22,17	22,08	21,87	21,53	20,52	19,53	21,80
1997	19,03	18,57	17,88	16,90	15,65	14,66	14,24	14,28	14,88	15,51	16,24	16,38	16,19
1998	16,63	16,72	16,66	16,66	17,35	18,11	18,59	19,43	19,57	19,65	19,42	19,21	18,18
1999	19,14	19,09	18,97	18,97	18,89	18,81	19,33	19,67	19,66	19,72	20,17	20,38	19,43
2000	20,40	20,45	20,54	20,57	20,56	20,60	20,63	21,00	21,64	22,20	22,29	22,21	21,09
2001	22,02	21,80	21,76	21,65	21,77	21,66	21,62	21,59	21,64	21,61	21,47	21,16	21,65
2002	21,33	21,14	20,64	20,76	20,66	20,25	20,08	20,00	20,01	19,97	19,93	18,95	20,31
2003	18,85	17,90	17,71	17,34	17,12	16,98	16,89	16,79	17,09	17,91	18,61	19,03	17,63
2004	19,32	19,23	19,20	19,12	19,37	19,73	21,37	25,82	26,10	25,78	25,69	25,40	22,18
2005	24,93	24,71	24,48	24,42	24,36	23,40	22,78	22,43	21,86	21,79	21,24	21,26	23,39

Pramen: ČSÚ

Prodej cukru z cukrovarů v ČR

Do roku 1999/2000 bylo sledování prodeje cukru z tuzemských cukrovarů v kompetenci ČMCS. Od roku 2001 tyto údaje monitoruje v ČR SZIF.

Od roku 2004/05 se změnil systém monitorování pohybu cukru na tuzemském trhu, který provádí SZIF. Na rozdíl od předchozího období je sledován prodej cukru z cukrovarů do zemí EU a vývoz do třetích zemí (mimo území EU), který je rozdělen na vývoz v rámci kvót A + B (se subvencí) a vývoz cukru C (bez subvence). Cena cukru na trhu tuzemském i EU je ovlivněna intervenční cenou cukru a pohybuje se přibližně v rozpětí 19 – 23 Kč/kg, tedy

Pohyb cukru a zásob u držitelů kvót v ČR v hospodářském roce 2004/2005 (v t)

2004	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Nákup	228	6 835	7 457	398	993	2 557	
Výroba cukru z řepy	0	0	37 552	191 756	191 844	128 468	
Prodej na trhu ČR	17 166	30 592	29 449	31 525	32 868	19 637	
Prodej do EU celkem	13 658	11 238	6 927	7 085	10 135	9 548	
Vývoz do třetích zemí A+B	80	500	300	0	1 500	0	
Vývoz cukru C	0	0	0	0	0	3 871	
Zásoba na konci měsíce	77 047	42 516	50 454	204 023	352 297	450 355	
2005	I	II	III	IV	V	VI	2004/05
Nákup	1 165	1 113	853	76	223	113	22 009
Výroba cukru z řepy	4 341	0	0	0	0	4 457	558 416
Prodej na trhu ČR	18 274	18 651	26 593	19 256	24 312	24 329	292 654
Prodej do EU celkem	6 657	7 242	10 087	9 180	8 309	11 183	111 250
Vývoz do třetích zemí A+B	0	0	0	400	600	990	4 370
Vývoz cukru C	3 740	8 117	8 718	6 105	7 253	10 519	48 323
Zásoba na konci měsíce	427 513	395 470	351 850	317 702	278 079	232 159	

Pramen: SZIF

Pohyb cukru a zásob u držitelů kvót v ČR v hospodářském roce 2005/2006 (v t)								
2005/06	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	2005/06
Nákup	199	1 070	7 589	1 241	1 245	487	462	12 294
Výroba cukru z řepy	0	0	43 965	199 934	207 937	101 676	4 932	558 444
Prodej na trhu ČR	24 076	29 751	40 141	30 089	34 315	28 811	25 469	212 652
Prodej do EU celkem	10 836	17 872	18 477	16 794	11 555	10 312	13 234	99 079
Vývoz do třetích zemí A+B	1 922	2 625	8 044	0	0	1 750	0	14 341
Vývoz cukru C	7 106	10 807	6 531	6 854	8 478	20 197	12 577	72 550
Zásoba na konci měsíce	188 415	128 413	106 553	253 963	408 730	450 338	404 503	

Pramen: SZIF

v průměru asi o 3 až 5 Kč/kg více než v roce 2003/04. V roce **2004/05** bylo na trhu ČR prodáno z českých cukrovarů celkem **292 654 t**. Nejvíce cukru se prodalo v listopadu 2004, celkem 32 868 t. Do ostatních zemí EU bylo v tomto období prodáno 111 250 t. Poměrně vysoký byl i **vývoz cukru C** do třetích zemí, v celkovém množství **48 323 t**. Prodej do ostatních zemí EU probíhal v roce 2004/05 poměrně rovnoměrně, nejvíce cukru bylo prodáno v červenci 2004 (13 658 t). Celkem bylo v roce 2004/05 prodáno z českých cukrovarů do zemí EU **403 904 t**. Z českých cukrovarů bylo v roce 2004/05 prodáno celkem **456 597 t** cukru, což je podstatně méně než v předchozích kvótových letech. Proto se také významně zvýšila zásoba cukru u držitelů kvót v roce 2004/05 z počáteční zásoby 107 723 t na konečných 232 159 t v červnu 2005.

V roce **2005/06** bylo vyrobeno v českých cukrovarech přibližně stejné množství cukru jako v minulém hospodářském roce (produkce cukru ještě není zcela uzavřena). Pokud porovnáme srovnatelná období (od července do ledna příštího roku) posledních dvou hospodářských let, tak v tomto roce se zvýšila dynamika prodeje cukru jak na tuzemském trhu, tak i do ostatních zemí EU i vývoz cukru C do třetích zemí.

ZAHRA NIČNÍ OBCHOD

Od 1. května 2004 je zveřejňováním statistických dat o zahraničním obchodu ČR pověřen ČSÚ (v předcházejícím období GŘ cel). Statistika zahraničního obchodu mezi jednotlivými zeměmi EU (tedy i ČR) je vykazována v systému INTRASTAT a dodávky zboží mezi jednotlivými zeměmi EU 25 se nazývají tzv. intrakomunitární obchod. Obchod zemí EU se třetími zeměmi (země, které nejsou členy EU) je vykazován v rámci statistického programu EXTRASTAT. Celková data o dovozu a vývozu ČR jsou v této kapitole vykazována včetně intrakomunitárního obchodu ČR a EU.

Zahraniční obchod ČR s cukrem a s výrobky s obsahem cukru se po vstupu do EU výrazně změnil. I když byla při vstupu do EU zrušena v ČR všechna dosavadní ochranná opatření v sektoru cukru, nenastal po vstupu výraznější nárůst dovozu cukru do ČR (s výjimkou Slovenska) ze zemí EU 25. Celkový dovoz cukru byl dokonce v obdobích po vstupu nižší než byl v letech 1999/00 až 2000/01. Po vstupu do EU se výrazně zvýšily průměrné ceny jak dováženého tak i vyváženého cukru, které vzrostly v důsledku platnosti intervenční ceny cukru více než dvojnásobně. České cukrovarnictví se však se zvýšením konkurenčního prostředí vyrovnalo velmi dobře, což dokazuje velmi výrazné zvýšení vývozu cukru (převážně do zemí EU).

Zatímco zahraniční obchod s cukrem vykazuje v obou letech po vstupu do EU vysoce aktivní saldo, v každém hospodářském roce na úrovni zhruba **2 800 mil. Kč**, tak saldo výrobků s obsahem cukru má po vstupu opačný vývoj. Pasivní saldo zahraničního obchodu s výrobky s obsahem cukru dosáhlo v roce 2005/06 hodnoty **93 917 t**, což je z dlouhodobého pohledu nejvyšší hodnota pasivního salda. Po vstupu do EU se pouze mírně zvýšil vývoz výrobků, ale dovoz zaznamenal vysoký nárůst o 70 až 80 %.

Dovoz a vývoz cukru (1701) a cukru ve výrobcích v t (v hodnotě bílého cukru)

	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04 ¹	2004/05*	2005/06**
Dovoz 1701*	57 639	42 268	27 086	25 040	47 785	19 417
Dovoz bez 1701	114 304	111 999	106 696	94 331	192 002	125 441
Dovoz celkem	171 943	154 267	133 782	119 371	239 787	144 858
Vývoz 1701	117 372	105 689	52 641	105 344	217 483	209 474
Vývoz bez 1701	96 835	113 212	72 004	68 198	107 719	87 646
Vývoz celkem	214 207	218 901	124 645	173 542	325 202	297 120
Saldo cukr	59 733	63 421	25 555	80 304	169 698	190 057
Saldo výrobků	- 17 469	1 213	- 34 692	- 26 133	- 84 283	- 37 795
Saldo celkem	42 264	62 208	- 9 137	54 171	85 415	152 262

Pramen: ČSÚ, 1701 - skupina položek cukr, * od 1.7. do 30.6. příštího roku.** od 1.7. do 31.1.2006

¹⁾ Pozn: Rok 2003/04 je počítán za období od 1.10.2003 do 30.6.2004 (9 měsíců).

Všechny ostatní roky jsou počítány za období od 1.10. do 30.9. příštího roku.

Saldo dovozu a vývozu cukru v mil. Kč

	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04 ¹	2004/05*	2005/06**
Dovoz	607,7	450,9	227,4	208,0	882,6	346,6
Vývoz	1 166,4	1 018,3	418,5	1 577,6	3 693,0	3 094,2
Saldo cukr	+ 558,7	+ 567,4	+ 191,1	+ 1 369,6	+ 2 810,4	+ 2 747,6

Pramen: ČSÚ

V roce 2005/2006 bylo do ČR prozatím dovezeno (7 měsíců) celkem 19 417 t cukru v celkové finanční hodnotě 346,6 mil. Kč. Průměrná dovozní cena cukru byla v roce 2005/06 17 650 Kč/t, tedy o 620 Kč/t nižší než v roce 2004/05. Průměrná cena je blízká intervenční ceně cukru v EU, protože cukr byl dovážen převážně ze zemí EU. Podle dosavadního vývoje dovozu cukru se dá předpokládat, že v roce 2005/06 bude celkový dovoz cukru nižší než v předchozím období.

V roce 2005/06 bylo z ČR vyvezeno (7 měsíců) celkem 209 474 t cukru v celkové finanční hodnotě 3 094,2 mil. Kč. Přitom za celý hospodářský rok 2004/2005 bylo vyvezeno z ČR 217 343 t. Dynamika

vývozu je tedy ještě výrazně vyšší než v prvním roce po vstupu do EU. Průměrná vývozní cena cukru dosáhla v roce 2004/05 hodnoty 14 771 Kč/t. Průměrná cena je nižší než průměrná dovozní cena, protože je větší podíl vývozu cukru do třetích zemí za velmi nízké ceny. Na rozdíl od dovozu cukru je u vývozu významný i vývoz cukru do třetích zemí.

Teritoriální rozdělení zahraničního obchodu s cukrem v ČR

Vývoz cukru je již tradičně v ČR významnější než jeho dovoz. Postupně se měnila nejvýznamnější teritoria vývozu cukru z ČR. Do roku 2001 byly pro ČR nejvýznamnějšími vývozními regiony země SNS a bývalé Jugoslávie. Od roku 2002 postupně ustal vývoz do zemí SNS a nejvíce cukru bylo vyvezeno do zemí tehdejší CEFTA. Cukr se do období před vstupem do EU dovážel převážně ze zemí bývalé EU 15 a CEFTA. Převažovaly dovozy z Německa a z Polska.

Bilance zahraničního obchodu s cukrem po 1.5.2004

Po vstupu ČR do EU se zahraniční obchod s cukrem i výrobky s obsahem cukru řídí v rámci předpisů ES o obchodu se třetími zeměmi, což m.j. znamená, že zahraniční obchod cukru s třetími zeměmi nad stanovenou množstevní hranicí podléhá licenčnímu řízení. Obchod s cukrem se zeměmi EU probíhá jako bezcelní obchod v rámci jednotného trhu EU a stanovených národních kvót. Vzájemný obchod mezi jednotlivými členskými zeměmi EU představuje dodávky zboží v rámci intrakomunitárního obchodu členských zemí.

Struktura dovozu a vývozu cukru se po vstupu zásadně změnila. Zahraniční obchod s cukrem v ČR se po vstupu soustředil převážně na země EU 25. U dovozu cukru činí podíl (ve finančním vyjádření) 94,8 % a u vývozu cukru 89,5 %. Zatímco dovoz cukru ze zemí EU s výjimkou Slovenska (47 470 t) není příliš významný, tak významné dodávky cukru má ČR celkem do 8 zemí EU. ČR má také se všemi zeměmi EU se kterými obchoduje s cukrem aktivní saldo obchodní bilance. S Německem dosáhlo aktivní saldo dokonce již 118 214 t. V souvislosti s intervenční cenou cukru, která začala platit i v ČR, výrazně vzrostly i průměrné ceny dováženého a vyváženého cukru. Průměrná dovozní cena do zemí EU byla **18,24 Kč/kg** a vývozní cena **19,52 Kč/kg**. Saldo obchodní bilance ČR v rámci intrakomunitárního obchodu ČR je velmi příznivé a činí za 21 měsíců již **6 014,9 mil. Kč**.

Celkové aktivní saldo obchodní bilance se třetími zeměmi dosáhlo za období 21 měsíců hodnoty **115 445 t**. Dovozy cukru má pouze 3,4% podíl na celkovém obchodu s těmito zeměmi. V roce 2005/06 vzrostl vývoz cukru do třetích zemí (především vývoz cukru C). Zatímco dovoz cukru byl realizován v průměrné ceně 16,62 Kč/kg, tak vývoz cukru byl v průměrné ceně 7,06 Kč/kg, což zhruba odpovídá světovým cenám cukru.

Dodávky cukru mezi zeměmi EU 25 a ČR a bilance obchodu cukru ČR se třetími zeměmi*

	Dovoz (t)	Kč/kg	Vývoz (t)	Kč/kg	Saldo (t)
Rakousko	6 803	19,52	82 390	20,07	75 587
Německo	4 950	16,74	123 164	19,05	118 214
Belgie	88	46,64	20 511	21,13	20 423
Itálie	21	41,73	11 525	21,77	11 504
Polsko	2 512	19,83	27 080	17,34	24 568
Slovensko	47 470	17,88	53 714	20,02	6 244
Maďarsko	1 617	19,15	25 394	19,55	23 777
Řecko	-	-	3 158	19,31	3 158
Ostatní země EU	210	45,20	20 749	18,98	20 539
EU 25 celkem	63 671	18,24	367 684	19,52	304 013
Intrakomunitární obchod (mil. Kč)		1 161,3		7 176,2	6 014,9
Třetí země celkem	4 173	16,62	119 618	7,06	115 445
Bilance obchodu celkem v t	67 844	18,14	487 302	16,46	419 458
Bilance obchodu celkem (mil. Kč)		1 230,7		8 021,0	6 789,3

Pramen: ČSÚ, * od 1.5.2004 do 31.1.2006